

II Podcast

Prvi del

EPIZODA 4 - BANALNOST DOBREGA

Na steni ob majhni cerkvici v vasici Piedimonte je pritrjena plošča, ki jo je v letu 2025 vsekakor vredno obiskati, saj nas opominja, da se tudi pri največjih dejanjih včasih zgodijo majhne krivice. Če v zgodovini italijanske vzhodne meje obstajata pred in po, potem to pred in po zaznamujeta naš predsednik Mattarella in slovenski Pahor, ki sta si pred fojbo v Basovici podala roko. Skoraj kot da bi se hotela potolažiti pred grozoto, ki je bila zaklenjena v tem breznu, kot da bi hotela pregnati nasilje tistih, ki so bili sposobni toliko sovraštva, sta predsednika želela narediti to preprosto in veliko gesto. Ko je stisk popustil in sta se obrnila proti nam, ki smo ju osuplo in osuplo opazovali, se je vse za vedno spremenilo. Istega dne sta se predsednika enako poklonila spominskemu kamnu v Basovici, ki spominja na štiri člane slovenskega domoljubnega društva Tigr, ki so bili ustreljeni 6. septembra 1930, ker so jih spoznali za krive napada na fašistični časopis „Il Popolo di Trieste“, napada, v katerem je bil ubit urednik. Noben zdrav človek ne more oporekati legitimnosti dvojnega vzajemnega dejanja povračila škode. Vendar pa je treba opozoriti, da je pravi simbol za prikaz trpljenja, ki ga je fašistični režim prizadejal slovenskemu narodu, morda treba iskati daleč od Trsta, v tisti majhni plošči, postavljeni ob cerkvi v Piedimonte. Na majhnem koščku kamna, kjer je zapisana zemeljska prilika o Lojzetu Bratužu, ki je bil zborovodja in učitelj slovenskega jezika in ki so ga fašisti ubili tako, da je moral pogoltniti strojno olje, pomešano s koščki stekla.

II Podcast

Drugi del

EPIZODA 4 - BANALNOST DOBREGA

Lojze ni bil militanten antifašist, tako zelo, da njegovi ženi po vojni niso odobrili dodatka, ki so ga dobile žrtve režima. Ni bil aktivist nobenega opozicijskega gibanja niti fanatičen slovenski nacionalist. Bil je glasbenik in ljubil je samo Boga, svojo družino in svojo umetnost. Seveda je bil Slovenec in zagotovo je trpel zaradi diskriminacije in preganjanja, ki ju je njegov narod doživljal od režima, vendar mu nikoli ne bi prišlo na misel, da bi vrgel bombo v časopis, kot je to storil tigr v Trstu. Fašisti so ga ubili, ker so ga vsi cenili in spoštovali in ker preprosto ni hotel biti takšen, kot so ga hoteli oni. Tako nevaren je bil zaradi svoje trmaste normalnosti, običajnega človeka, ki trmasto poskuša živeti v skladu s seboj in svojimi prepričanji, ne glede na to, kaj mu narekuje vplivna oseba v službi. Bratuz je neizmeren in vztrajen pogum nekoga, ki vsak dan, v vsakdanjem življenju priča, da imamo, ne glede na to, kaj se nam zgodi zraven, možnost biti vredni ljudje, ki ravnaajo v skladu s človečnostjo in pravičnostjo. V tem, da je tako običajen, v svoji banalnosti dobrote, je Lojze Bratuz na dnu vsi mi in prav zaradi tega ga imamo neizmerno radi.

Za vse, kar je bilo do zdaj povedano, celo za neizmerno nepomirljivo hvaležnost, ki jo vsi dolgujemo predsednikoma za stisk roke, ki je spremenil našo zgodovino, si ponižno dovolim predlagati majhno dejanje odškodnine z obiskom spominske plošče ob cerkvi Piedimonte. Ta obisk predlagam tudi vsem popotnikom, ki boste prišli na go2025, da se poklonite malemu človeku, ki je imel neizmeren pogum, da je bil normalen v času, ko je svet okoli njega norel.